

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT RAMZLARI (BAYROQ, GERB, MADHIYA) YARATILISHINING TARIXIY JARAYONI

Abbosov Soxibabbosxon Abbosovich

Millat umidi universiteti 1-kurs xalqaro biznes va moliya fakulteti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17533890>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 1-noyabr 2025 yil

Ma'qullandi: 3-noyabr 2025 yil

Nashr qilindi: 5-noyabr 2025 yil

KEY WORDS

davlat ramzlari, bayroq, gerb, madhiya, mustaqillik, milliy davlatchilik, tarixiy meros, suverenitet.

Kirish

Har bir mustaqil davlat o'z suvereniteti, tarixiy o'zligi va milliy qadriyatlarini ifodalovchi ramzlarga ega bo'lishi zarur. Bayroq, gerb va madhiyalar xalqning siyosiy, madaniy va tarixiy o'zligining timsoli hisoblanadi. O'zbekistonning davlat ramzlari ham mustaqillikning dastlabki yillarida shakllanib, xalqning tarixiy xotirasi, milliy g'ururi va mustaqil davlatchiligining ifodasiga aylandi. Tarixdan ma'lumki, o'zbek davlatchiligi qadimdan boy ramziy an'analarga ega. Qadimgi Xorazm, So'g'd, Turk xoqonligi, Temuriylar davrida davlat ramzlari tamg'alar, bayroqlar va nishonlar orqali ifodalangan. Biroq sovet davrida bu an'analarga yo'qolib, milliy timsollar o'rniga ideologik ramzlar joriy etilgan edi. Mustaqillikka erishgach, O'zbekiston o'z tarixiy va milliy ramzlarini qayta tikladi. Bu jarayon mamlakatning mustaqil davlat sifatida shakllanishidagi eng muhim tarixiy bosqichlardan biri bo'ldi.

Asosiy qism

Davlat ramzlarini yaratish zaruriyati va tarixiy sharoit. 1991-yil 31-avgust kuni O'zbekiston Respublikasi o'z mustaqilligini e'lon qildi. Shu kundan boshlab milliy ramzlarni yaratish masalasi dolzarb vazifaga aylandi. Chunki davlat ramzlari xalqaro huquqiy maydonda davlat suverenitetini tan olishning asosiy belgilaridan biri hisoblanadi. O'sha yillarda O'zbekiston Oliy Kengashi huzurida maxsus komissiyalar tuzilib, milliy bayroq, gerb va madhiyani ishlab chiqish bo'yicha tanlovlar e'lon qilindi. Bu tanlovlarda tarixchi, rassom, yozuvchi va musiqachilar faol ishtirok etishdi. Ramzlar yaratish jarayonida tarixiy manbalarga, o'zbek xalqining madaniy merosiga va mustaqil davlatchilik an'alariga tayanildi. Bosh g'oya shundan iborat ediki, yangi ramzlar O'zbekiston xalqining qadimiy tarixini, tabiiy boyliklarini, tinchliksevarlik ruhini, mehnatsevarligini va kelajakka ishonchini aks ettirishi kerak edi.

O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'ining yaratilish tarixi va ramziy ma'nosi. O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'i 1991-yil 18-noyabrda Oliy Kengashning navbatdagi sessiyasida qabul qilindi. Bayroq loyihasi ustida bir necha rassom va dizaynerlar ishlagan bo'lib, yakunda Bayroq uchta asosiy rangdan tashkil topgan: moviy, oq va yashil. Moviy — osmon, suv va tinchlik ramzi; u Amir Temur davrida ham ramziy ahamiyatga ega bo'lgan rangdir. Oq rang – tinchlik, poklik, mustaqillik va ma'naviyatni ifodalaydi. Yashil esa tabiat, yangilanish va hayot timsolidir. Bayroqdagi qizil chiziqlar hayot davomiyligini, insonlar o'rtasidagi hayotiy kuchni bildiradi. Chap yuqori burchakdagi yarim oy – O'zbekistonning

musulmon dunyosiga mansubligini, yangi davlat sifatida yangilanishini bildiradi. O'n ikki yulduz esa o'zbek xalqining qadimiy o'n ikki yulduzli taqvim an'alariga ishora qiladi hamda har bir yulduz O'zbekiston viloyatlari va Qoraqalpog'iston Respublikasini ramziy ifodalaydi. Bayroq 1991-yil 18-noyabrda rasman qabul qilingach, xalq orasida milliy faxr tuyg'usini uyg'otdi va O'zbekistonning suveren davlat sifatidagi timsoliga aylandi. 1992-yildan boshlab bayroq BMT binosi oldida mustaqil O'zbekiston ramzi sifatida hilpiray boshladi.

O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbining shakllanish jarayoni O'zbekiston Respublikasi Davlat gerbi 1992-yil 2-iyulda qabul qilingan. Gerb O'zbekiston tabiatining go'zalligi, xalqning mehnatsevarligi va mustaqillik ruhi bilan yo'g'rilgan.

Gerbning markazida qanotlarini yozgan Humo qushi tasvirlangan. U qadimdan xalqimiz uchun baxt, ozodlik va tinchlik ramzi hisoblanadi. Gerbning o'ng tomonida bug'doy boshloqlari, chap tomonida esa paxta shodalari tasvirlangan. Bu O'zbekistonning boy agrar madaniyatini, xalq farovonligini bildiradi. Gerbning yuqori qismida sakkiz qirrali yulduz joylashgan bo'lib, u o'n ikki yulduzli islomiy va qadimiy turkiy timsollar bilan uyg'unlashgan. Uning ichida yarim oy va yulduz tasviri O'zbekistonning diniy va madaniy an'alarini aks ettiradi. Pastki qismda esa "O'zbekiston" deb yozilgan lenta joylashgan. Gerb o'z mazmun-mohiyati bilan xalqimizning tarixiy ildizlarini, mehnatsevarligini va tinchliksevarlik ruhini mujassamlashtiradi. U O'zbekiston davlatchiligi timsoli sifatida butun dunyoda e'tirof etilgan.

O'zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasining yaratilishi. Davlat madhiyasi 1992-yil 10-dekabrda Oliy Kengash tomonidan tasdiqlandi. Madhiyaning so'zlarini atoqli shoir Abdulla Oripov, musiqasini esa mashhur bastakor Mutal Burhonov yaratgan. Qizig'i shundaki, Burhonov musiqasi ilgari O'zbekiston SSR madhiyasiga ishlatilgan bo'lsa-da, mustaqillik davrida yangi matn bilan milliy ruhda yangicha mazmun kasb etdi. Madhiyada xalqning ozodlik g'oyasi, Vatanga sadoqat, tinchlik va birlikni asrash, kelajak avlodga ishonch ifodalangan.

Quyidagi misralar bu ruhni yaqqol ko'rsatadi. Bu madhiyada o'zbek xalqining tarixiy g'alabalari, yurtparvarlik va milliy faxr tuyg'usi kuylanadi. Shu sababli u mustaqillik timsoli sifatida xalq qalbidan chuqur joy olgan.

Davlat ramzlarining tarixiy ahamiyati. Davlat ramzlari nafaqat tashqi belgi, balki xalqning tarixiy xotirasi va davlat mustaqilligining timsolidir. Bayroq, gerb va madhiyaning yaratilishi o'zbek xalqining asrlar davomida orzu qilgan milliy davlatchiligi tiklanganining amaliy ifodasidir. Ushbu ramzlar bugungi kunda barcha rasmiy marosimlarda, xalqaro tadbirlarda, diplomatik aloqalarda O'zbekistonning mustaqil siyosiy mavqeyini bildiradi. Shu bilan birga, ular yosh avlodni vatanparvarlik, milliy g'urur va tarixiy merosga hurmat ruhida tarbiyalashda muhim tarbiyaviy vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Tarix nuqtai nazaridan, O'zbekiston davlat ramzlarining yaratilishi XX asr oxiridagi milliy uyg'onish jarayonining eng muhim bosqichidir. Bu jarayon orqali xalq o'z tarixiy o'zligini anglab, o'z ramzlariga egalik huquqini tikladi.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasi davlat ramzlari bayroq, gerb va madhiyaning yaratilishi mustaqil o'zbek davlatchiligining shakllanishidagi tarixiy voqea bo'ldi. Bu ramzlar xalqning qadimiy tarixini, tabiatini, mehnatsevarligini va tinchliksevarlik an'alarini mujassamlashtirdi. Tarixiy nuqtai nazardan qaraganda, ramzlarning yaratilish jarayoni o'zbek xalqining siyosiy o'zligini anglash, milliy iftixorni tiklash va mustaqil davlat qurish yo'lidagi muhim qadamlardan biridir. Bugungi kunda bu ramzlar nafaqat O'zbekistonning siyosiy belgisi, balki tarixiy davomiylilik, milliy birlashuv va Vatanga sadoqat timsoli sifatida e'tirof etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. *O'zbekiston – kelajagi buyuk davlat.* – T.: O'zbekiston, 1992.
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: Adolat, 2023.
3. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O'zbekiston strategiyasi.* – T.: O'zbekiston, 2021.

4. "O'zbekiston Respublikasi Davlat ramzlari to'g'risida" qonunlar to'plami. – T.: Adolat, 2019.
5. To'xtayev M., Qomilov K., Oripov A. ijodiy manbalari bo'yicha arxiv materiallari. – T.: Tarix instituti nashrlari, 2020.
6. O'zbekiston tarixi: Mustaqillik davri. – T.: Fan va texnologiya, 2018.

INNOVATIVE
ACADEMY